

Vergaderjaar 2020–2021

31 477

Bestrijden witwassen en terrorismefinanciering

Nr. 53

BRIEF VAN DE MINISTERS VAN JUSTITIE EN VEILIGHEID EN VAN FINANCIËN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 2 december 2020

Met deze brief ontvangt u de derde voortgangsrapportage over het plan van aanpak witwassen van 30 juni 2019.¹ De vorige voortgangsrapportage was van 3 juli 2020² en sindsdien is weer de nodige voortgang geboekt. In deze brief staan wij stil bij de resultaten van het plan van aanpak witwassen en kijken we vooruit naar de zaken die nog op stapel staan in het effectiever tegengaan van witwassen. Dit draagt eveneens bij aan het beter voorkomen en bestrijden van allerlei vormen van onderliggende, ook ondermijnende criminaliteit.

Resultaten tot nu toe

Zoals uit de bijgevoegde tabel met maatregelen³ blijkt, is een groot aantal van de aangekondigde maatregelen opgepakt en afgerond. Zo is een deel van de opgenomen wetgeving inmiddels in werking getreden. Tevens zijn extra middelen uit de Voorjaarsnota 2019 en 2020 en daarmee structurele capaciteit vrijgemaakt en meer onderzoeken en projecten uitgevoerd. Uiteindelijk moet dit ertoe leiden dat criminaliteit niet loont en er minder geld wordt witgewassen in Nederland.

Naar onze overtuiging is samenwerking tussen de betrokken partijen van doorslaggevend belang. Het gaat dan om de poortwachters van ons financieel stelsel, de toezichthouders, de FIU-Nederland, de opsporingsdiensten, het OM en het kabinet. Gezamenlijk moeten wij ervoor zorgen dat criminelen geen voet aan de grond krijgen. Om dit voor elkaar te krijgen, is het plan van aanpak witwassen in samenspraak met de betrokken partijen tot stand gekomen. De samenwerking tussen partijen is geïntensiveerd in bijvoorbeeld het Financieel Expertise Centrum (FEC) en

¹ Kamerstuk 31 477, nr. 41.

² Kamerstuk 31 477, nr. 51. Kamerstuk 31 477, nr. 50 betreft de eerste voortgangsbrief van 14 januari 2020.

³ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

het Anti Money Laundering Centre (AMLC) en door middel van nieuwe vormen van samenwerking, zoals de pilot Serious Crime Task Force en de Fintell Alliance.

Dat de verschillende partijen elkaar ook weten te vinden tijdens snel veranderende omstandigheden zonder precedent, is dit jaar gebleken bij de aanpak van corona-gerelateerde fraude. Zo deelt de FIU-Nederland informatie met meldingsplichtige instellingen over kenmerken van deze vorm van fraude. Dit heeft geleid tot meldingen van ongebruikelijke transacties van banken over mogelijke fraude met steunmaatregelen van het kabinet en met beschermende middelen. De door de FIU-Nederland verdacht verklaarde transacties zijn opgepakt door de opsporingsdiensten en hebben inmiddels al tot veroordelingen geleid. Het is goed om te zien dat de samenwerking tussen de verschillende partijen om dit aan te pakken zijn vruchten afwerpt.

Vooruitblik

Van de maatregelen uit het plan van aanpak staan de volgende belangrijke onderdelen op korte termijn in de planning. Ten eerste beogen wij begin 2021 het wetsvoorstel plan van aanpak witwassen in te dienen bij uw Kamer. Dit conceptwetsvoorstel voorziet in:

- een verbod voor beroeps- of bedrijfsmatige handelaren in goederen om betalingen te ontvangen of te verrichten vanaf € 3.000 in contanten;
- uitwisseling van informatie tussen poortwachters behorende tot dezelfde categorie over klanten met een verhoogd risico op witwassen of terrorismefinanciering;
- wettelijke mogelijkheden voor banken om gezamenlijk transacties te monitoren; en
- aanvullende maatregelen voor de trustsector.

Met dit wetsvoorstel zal, onder meer, de interbancaire samenwerking op het monitoren van transacties (Transactie Monitoring Nederland) mogelijk worden gemaakt. Verder wordt optimale gegevensuitwisseling mogelijk gemaakt met het wetsvoorstel gegevensverwerking door samenwerkingsverbanden, dat op 7 december aanstaande in uw Kamer wordt besproken. Ook de doorontwikkeling van het verwijzingsportaal bankgegevens⁴ zal gegevensuitwisseling verder bevorderen. Het wetsvoorstel daarvoor wordt in de eerste helft van 2021 in consultatie gebracht.

Daarnaast zal de Europese Commissie begin 2021 wetgevingsvoorstellen publiceren op het terrein van het tegengaan van witwassen. Wij zetten ons hierbij in voor meer harmonisatie van de wetgeving tussen de lidstaten, de introductie van een Europese toezichthouder en een ondersteunings- en samenwerkingsmechanisme voor EU FIU's⁵. Witwassen is veelal een grensoverschrijdend probleem en behoeft zodoende, naast nationale, ook grensoverschrijdende maatregelen. De Ecofin-raad heeft het voorgaande op 5 november jl. ook onderschreven⁶.

Ten slotte is voortgang geboekt op de versterking van de aanpak van georganiseerde ondermijnende criminaliteit. Wij verwijzen daarbij naar de brief van 13 november jl. aan uw Kamer⁷. Daarin is onder meer de stand van zaken met betrekking tot het omvangrijke pakket aan wetsvoorstellen ook ten aanzien van het afpakken van crimineel verkregen vermogen en

⁴ De doorontwikkeling van het verwijzingsportaal bankgegevens houdt in dat aangesloten partijen daar ook saldo- en transactiegegevens in kunnen opvragen.

⁵ Kamerstuk 22 112, nr. 2882. Kamerstuk 31 477, nr. 51, bijlage.

⁶ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-12608-2020-INIT/en/pdf>.

⁷ Kamerstuk 29 911, nr. 292.

het Multidisciplinair Interventieteam (MIT) beschreven. De oprichting van het MIT is een van de grootste veranderingen en meest verregaande vormen van samenwerking binnen het Nederlandse landschap van intelligence-, toezicht-, handhavings- en opsporingsdiensten. Op deze innovatieve wijze wordt de capaciteit verstrekt om de georganiseerde, ondermijnende criminaliteit gericht te bestrijden. Dit zal ook van meerwaarde zijn voor de aanpak van witwassen. Naar verwachting kunnen de eerste MIT-teamleden in 2021 operationeel zijn. Afhankelijk van de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt kan het team eind 2022 zelfstandig operationeel zijn.

Tot slot

Bij de totstandkoming van het plan van aanpak witwassen hebben wij als ambitie uitgesproken dat Nederland internationaal tot de koplopers moet gaan behoren bij de aanpak van witwassen. Met de maatregelen uit dit plan hebben we hiertoe belangrijke stappen gezet.

De aanpak van witwassen vraagt om verhoogde, blijvende aandacht. Criminelen proberen immers steeds nieuwe manieren te vinden om illegaal verkregen middelen in het legale financiële stelsel te krijgen. Daarom worden de risico's doorlopend geactualiseerd en worden er, waar nodig, aanvullende maatregelen getroffen. De geactualiseerde nationale risicobeoordeling (NRA) witwassen⁸ heeft laten zien dat de ingezette (vervolg)maatregelen uit het plan van aanpak witwassen de in deze NRA geïdentificeerde witwasrisico's mitigeren.

Het is van belang om de effectiviteit van ons beleid periodiek te toetsen. In de komende periode zijn hiervoor enkele relevante meetmomenten. Begin 2022 beoordeelt de Financial Action Task Force (FATF) of Nederland voldoet aan de internationale standaarden bij de aanpak van witwassen en financieren van terrorisme. De FATF toetst of de wetgeving en het beleid in Nederland technisch voldoen en of de aanpak daadwerkelijk effectief is. De voorbereidingen zijn hiervoor al in volle gang. Ook laat de Europese Commissie een onderzoek uitvoeren naar de implementatie en effectieve toepassing van de vierde anti-witwasrichtlijn. De Europese Commissie zal dit rapport uiterlijk 11 januari 2022 publiceren. Daarnaast is nationaal de Algemene Rekenkamer in oktober 2020 gestart met een onderzoek naar de opbrengsten van de meldketen⁹. Wij kijken met belangstelling uit naar de uitkomsten van deze onderzoeken in het licht van verdere versterking van het anti-witwasbeleid.

De Minister van Justitie en Veiligheid,
F.B.J. Grapperhaus

De Minister van Financiën,
W.B. Hoekstra

⁸ Kamerstuk 31 477, nr. 51, bijlage.

⁹ <https://www.rekenkamer.nl/actueel/lopend-onderzoek/bestrijden-witwassen-opbrengsten-van-de-meldketen>.